**Európsky parlament**
2024-2029

*Výbor pre zahraničné veci*

**2025/2216(INI)**

5.2.2026

# NÁVRH SPRÁVY

o odporúčaní Európskeho parlamentu Rade, Komisii a podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku k podporovaniu nadnárodnej správy vodných zdrojov v záujme predchádzania konfliktom a udržiavania mieru
(2025/2216(INI))

Výbor pre zahraničné veci

Spravodajca: Leoluca Orlando

## OBSAH

**strana**

NÁVRH ODPORÚČANIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU .....3

DÔVODOVÁ SPRÁVA.....7

PRÍLOHA: VYHLÁSENIE O POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÁCH.....8

# NÁVRH ODPORÚČANIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

**Rade, Komisii a podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku k podporovaniu nadnárodnej správy vodných zdrojov v záujme predchádzania konfliktom a udržiavania mieru**
**(2025/2216(INI))**

*Európsky parlament*,

– so zreteľom na Dohovor OSN o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier (dohovor o vode) z roku 1992,

– so zreteľom na svoje uznesenie zo 7. mája 2025 o európskej stratégii pre odolnosť v oblasti vody[1],

– so zreteľom na informačný list Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva s názvom Právo na vodu, ktorý bol uverejnený v auguste 2010,

– so zreteľom na závery Rady z 19. novembra 2018 o diplomacii v oblasti vody,

– so zreteľom na závery Rady z 19. novembra 2021 o úlohe vody vo vonkajšej činnosti EÚ,

– so zreteľom na článok 121 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na svoje uznesenie z 2. apríla 2025 o ľudských právach a demokracii vo svete a politike Európskej únie v tejto oblasti – výročná správa za rok 2024[2],

– so zreteľom na správu Výboru pre zahraničné veci (A10-0000/2025),

A. keďže voda je nevyhnutná na prežitie ľudstva a všetkého živého na Zemi, a preto sa s ňou musí hospodáriť udržateľne a spravodlivo;

B. keďže prístup k vode je jedno z ľudských práv a predpoklad stability a mieru;

C. keďže zmena klímy je veľkou hrozbou pre vodné zdroje a vodné ekosystémy a zhoršuje vodný stres;

D. keďže hydrologické cykly sú čoraz nevyspytateľnejšie a vyznačujú sa prudkými výkyvmi medzi veľkým suchom a ničivými povodňami, a to v dôsledku zmeny klímy; keďže všetky regióny sveta pokryté ľadovcami zaznamenali v posledných rokoch topenie ľadu; keďže ľudská činnosť je do značnej miery zodpovedná za znečistenie na celom svete;

E. keďže cezhraničné zvodnené kolektory vody, jazerá a povodia, ktoré spoločne využívajú dve alebo viaceré krajiny, predstavujú 60 % sladkovodných tokov na celom

[1] Prijaté texty, P10_TA(2025)0091.
[2] Ú. v. EÚ C, C/2025/4390, 9.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4390/oj.

svete;

F. keďže väčšina krajín nemá žiadne cezhraničné opatrenia týkajúce sa spoločne využívaných vodných útvarov;

G. keďže vodný stres a jednostranné opatrenia krajín v cezhraničných vodách, ako je znečistenie alebo nadmerné využívanie či výstavba infraštruktúry, majú dôsledky pre všetky štáty susediace s týmito vodami; keďže spory o prístup k vode vedú k širším konfliktom a môžu ich podnecovať, čo má vážne dôsledky pre regionálnu stabilitu a ľudskú bezpečnosť;

H. keďže napriek tomu, že voda v minulosti stimulovala spoluprácu, konflikty o vodu v posledných 10 rokoch rámec spolupráce zatienili;

I. keďže používatelia vodných systémov na hornom toku majú určité relatívne výhody oproti užívateľom na dolnom toku;

J. keďže ozbrojené konflikty a okupácia výrazne narúšajú dostupnosť vody a nadnárodnú spoluprácu v oblasti vody;

1. odporúča Rade, Komisii a podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku:

   a) posilniť úlohu cezhraničnej správy vodných zdrojov vo vonkajšej činnosti EÚ, aby sa stala zmysluplným nástrojom na predchádzanie konfliktom, ich riešenie a budovanie dôvery na regionálnej, vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni, najmä v oblastiach, ktoré sú zraniteľné voči vplyvom zmeny klímy a v ktorých je už teraz nedostatok vody;

   b) riešiť absenciu operačných dohôd medzi vládami štátov, ktoré majú spoločné cezhraničné povodia, a sprístupniť všetky potrebné odborné znalosti a technickú a finančnú pomoc EÚ na podporu vlád pri vytváraní a vykonávaní takýchto dohôd, ako aj organizácií zameraných na povodia;

   c) posilniť úlohu nadnárodnej správy vodných zdrojov vo vonkajšej činnosti a diplomacii EÚ a na tento účel poskytnúť Európskej službe pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) a delegáciám EÚ na celom svete primerané finančné a ľudské zdroje, aby mohli iniciovať a dopĺňať činnosti v oblasti cezhraničného riadenia vodných zdrojov a diplomacie na mieste v partnerských krajinách a medzi nimi;

   d) zaistiť vyššie a stabilné financovanie cezhraničného riadenia vodných zdrojov EÚ vo vonkajšej činnosti EÚ v nasledujúcom viacročnom finančnom rámci;

   e) rozšíriť prostredníctvom prístupu „Tím Európa“ geografickú pôsobnosť projektov EÚ v oblasti cezhraničnej správy vodných zdrojov aj mimo Afriky a Strednej Ázie, a to na americký kontinent, Blízky východ a do severnej Afriky, do východnej a južnej Ázie;

   f) posilniť mnohostrannú spoluprácu v oblasti vody, najmä v rámci OSN, pokračovaním a zintenzívnením globalizácie Dohovoru OSN o ochrane a

využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier a podporou plnenia cieľov udržateľného rozvoja, najmä cieľa udržateľného rozvoja č. 6 týkajúceho sa čistej vody a hygieny;

g) investovať do transparentnejšieho prehľadu všetkej aktuálne poskytovanej podpory EÚ zameranej na presadzovanie cezhraničného riadenia vodných zdrojov na medzinárodnej úrovni a zabezpečiť súdržnosť a zefektívnenie všetkej práce a financovania vo všetkých príslušných generálnych riaditeľstvách a medzi ESVČ a Komisiou;

h) vždy, keď je to možné, pracovať na zabezpečení čistej a vysokokvalitnej vody, podporovať udržateľné riadenie vodných zdrojov a zavádzať rôzne inovačné vodohospodárske technológie vrátane riešení blízkych prírode;

i) zabezpečiť, aby sa iniciatívy EÚ zamerané na vodu na celom svete zaoberali pretrvávajúcim nedostatkom údajov a nedostatočnou medzivládnou výmenou údajov tým, že sa partnerským krajinám poskytnú technické a materiálne zdroje na účinné monitorovanie vodných hladín a kvality cezhraničných povodí a že sa budú vymieňať údaje a podporovať spoločné normy zberu údajov medzi partnerskými krajinami s cieľom zvýšiť kompatibilitu;

j) presadzovať nástroje medzivládnej a regionálnej spolupráce v oblasti riadenia vodných zdrojov so zameraním najmä na zabezpečenie spravodlivého rozdelenia vody medzi krajinami a podnikateľskými sektormi a podporovať riadiace štruktúry na miestnej a komunitnej úrovni s cieľom podporovať inkluzívne rozhodovanie a riadenie vodných zdrojov;

k) posilniť kapacity EÚ v oblasti monitorovania a včasného varovania prostredníctvom digitalizácie a moderných technológií; posilniť monitorovanie nedostatku vody a rizík konfliktov súvisiacich s vodou na celom svete, ako je využívanie vody a vodnej infraštruktúry ako zbrane a úmyselné odopieranie prístupu k vode, a tým ho začleniť do systémov na predchádzanie konfliktom centra ESVČ pre reakcie na krízy;

l) stimulovať a financovať výskum v oblasti udržateľného cezhraničného riadenia vodných zdrojov, spoločného využívania vody, spolupráce a inovácií, a to aj prostredníctvom programu Horizont Európa;

m) vymenovať vysokopostaveného úradníka EÚ za osobitného zástupcu EÚ, ktorého úlohou bude predchádzať konfliktom súvisiacim s vodou a riešiť ich, podporovať spoluprácu v oblasti vody a chrániť vodné zdroje a systémy, a to aj počas ozbrojených konfliktov a v cezhraničnom prostredí;

n) posilniť úlohu medzinárodného práva a medzinárodných súdov pri riešení sporov týkajúcich sa konfliktov v okolí nadnárodných vodných útvarov s cieľom zabezpečiť jasnosť a zodpovednosť za právne záväzky všetkých štátov hraničiacich s dotknutými nadnárodnými vodami;

2. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto odporúčanie Rade, Komisii a podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci

a bezpečnostnú politiku.

## DÔVODOVÁ SPRÁVA

Voda je nevyhnutná pre život. Prístup k bezpečnej pitnej vode je ľudské právo a predpoklad stability a mieru.

Vody je však čoraz menej. Jej nadmerné používanie v priemysle, preľudnenie a znečistenie spôsobujú vodný stres na celom svete, zatiaľ čo účinky zmeny klímy spôsobenej ľudskou činnosťou tento jav ešte viac zhoršujú. Viac ako polovica sladkovodných tokov na svete tečie cez hranice štátov a viac ako 150 krajín má spoločné povodia. Mnohé z týchto povodí sa nachádzajú v regiónoch vyznačujúcich sa nestabilitou, klimatickým stresom a slabými inštitúciami. Často dochádza k nerovnakému prístupu k vodným zdrojom, ktoré sa spoločne využívajú medzi krajinami alebo v krajinách, a to v dôsledku zlého riadenia a neprimeraných politík. Čoraz viac sa to uznáva za príčinu nestability, migrácie, vysídľovania a za rastúci zdroj napätia, nestability a konfliktov v štátoch aj medzi štátmi. Hoci cieľom tejto správy je poukázať na konštruktívne spôsoby, akými môže EÚ predchádzať konfliktom prostredníctvom nadnárodnej správy vodných zdrojov, treba poznamenať, že aktéri rôznych ozbrojených konfliktov na celom svete obmedzujú prístup k vode s cieľom vyvolať humanitárne krízy a zničiť vodohospodársku infraštruktúru z taktických vojenských dôvodov.

Súčasné vonkajšie nástroje EÚ sa v tejto oblasti už uplatňujú, napríklad nástroj NDICI – Globálna Európa, nástroj Global Gateway a iniciatívy EÚ v oblasti vodnej diplomacie. Hoci sú vítané a užitočné, samy osebe nestačia: treba ich aktualizovať, lepšie financovať a lepšie koordinovať, aby sa uľahčila účinná regionálna spolupráca, posilnili inštitúcie v oblasti riadenia vodných zdrojov a mobilizovali udržateľné investície; vonkajšie nástroje Únie by sa tiež mali využívať aktívnejšie v partnerstve s členskými štátmi EÚ a ich finančnými a administratívnymi nástrojmi a kapacitami.

Okrem toho je naliehavo potrebné posilniť vonkajšiu angažovanosť EÚ a ESVČ v oblasti cezhraničnej spolupráce týkajúcej sa vody prostredníctvom politického dialógu, mediácie, diplomatických kontaktov, technickej pomoci a budovania kapacít, výmeny údajov, manažmentu povodia, podpory transparentného rozhodovania a správy vecí verejných opierajúcej sa o dôveryhodné inštitúcie a právne rámce s osobitným dôrazom na miestnych aktérov, podpory inkluzívnej správy vecí verejných, ktorá zohľadňuje potreby zraniteľných komunít a menšín.

Posilnenie nadnárodnej správy vodných zdrojov je dlhodobá investícia do stability, predchádzania konfliktom a udržateľného rozvoja. V tejto súvislosti by sa vo vonkajšej činnosti Únie mal čoraz viac uznávať a presadzovať strategický význam nadnárodnej správy vodných zdrojov, keďže ide o kľúčový nástroj dlhodobého predchádzania konfliktom, regionálnej stability, sociálnej rovnosti a ľudskej bezpečnosti, ako aj udržateľného rozvoja. Výbor Európskeho parlamentu pre zahraničné veci (AFET) by mal zabezpečiť, aby sa nadnárodná správa vodných zdrojov uznala za diplomatickú a bezpečnostnú prioritu v rámci zahraničnej politiky EÚ – v susedstve a regiónoch zapojených do rozširovania, ako sú Balkán, Blízky východ a severná Afrika a Sahel, ako aj v rámci globálnej angažovanosti Únie.

## PRÍLOHA: VYHLÁSENIE O POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÁCH

V súlade s článkom 8 prílohy I k rokovaciemu poriadku spravodajca vyhlasuje, že do svojej správy zahrnul informácie k záležitostiam týkajúcim sa predmetu spisu, ktoré mu počas prípravy návrhu správy poskytli títo zástupcovia záujmových skupín, na ktorých sa vzťahuje medziinštitucionálna dohoda o povinnom registri transparentnosti[1], alebo títo zástupcovia verejných orgánov tretích krajín vrátane ich diplomatických misií a veľvyslanectiev:

| **1. Zástupcovia záujmových skupín, na ktorých sa vzťahuje medziinštitucionálna dohoda o povinnom registri transparentnosti** |
|---|
| |
| **2. Zástupcovia verejných orgánov tretích krajín vrátane ich diplomatických misií a veľvyslanectiev** |
| |

Vypracovanie uvedeného zoznamu je vo výlučnej zodpovednosti spravodajcu.

Ak sú v zozname uvedené mená, funkcie alebo mená a funkcie fyzických osôb, spravodajca vyhlasuje, že predložil dotknutým fyzickým osobám oznámenie Európskeho parlamentu o ochrane údajov č. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), v ktorom sa stanovujú podmienky spracúvania ich osobných údajov a práva súvisiace s týmto spracúvaním.

[1] Medziinštitucionálna dohoda z 20. mája 2021 medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o povinnom registri transparentnosti (Ú. v. EÚ L 207, 11.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).